HOVEDBYGNINGEN
YTTERSØ GÅRD

RESTAUREREINGSHISTORIE 1993-2024

Kortfattet fremstilling av restaureringsarbeidene på hovedhuset fra vi kjøpte eiendommen i 1993 til i dag. Fortalt gjennom fotografier og tegninger. Vi begynte restaureringen i 1994 med oppmålinger og undersøkelser. Utvendig restaurering var prioritert frem til ca. 2000 da hovedvekten videre var interiørene. Eksteriøret er tilbakeført til ca 1820 og interiørene til første innvendige fargesetting i midten av 1850/60. Mange av dateringene brukt her er omtrentlige da arbeider foregikk over år etter en langsiktig målsetting og det er tidkrevende å rekonstruere nøyaktige tidsrom for en del arbeider. Fra starten av var formålet å makte en krevende antikvarisk restaurering og tilbakeføring med små midler. Rekonstruksjonen av gavlen var lenge vurdert urealistisk å gjennomføre, men grundige undersøkelser frembragte solide holdepunkter. Prosjekt gavl er siste bit i puslespillet. Flaggstangen (bildet over) ble montert i det gamle restaurerte flaggstangstativet og innviet høsten 2023 ved 100-årsjubileet for fredningen av hovedbygningen, i selskap med inviterte venner, lokalpolitikere og representanter fra vernemyndighetene. Gjennnom årene har vi holdt et åpent hus for almenheten.

Bente Bjerknes / Ragnar Kristensen, Yttersø gård 09.05.2024 - oppdatert 14.05.2025

1993 - Vi kjøpte eiendommen på høsten 1993 og flyttet inn i første etasjes vestre del rett før jul. Det første vi gjorde var å måle opp fasader, plan og detaljer. Fasadene ble i 1994 undersøkt av et internasjonalt trekurs ved Jon Brenne. 1850-fargen ble da vurdert å være den opprinnelige og ble følgelig utgangspunkt for restaureringen. I løpet av de påfølgende år avdekket vi sikre spor etter 1820-årenes fargesetting som ble malt opp 2019-2022. Sterk værslitasje og kun to oppmalinger mellom 1820 og 1900.

1993 - Halvsøylene fra portalen funnet gjenbrukt i 1950-tallsbislaget mot tunet. Tilbakeført til hovedfasaden.

1996 - fasadene ble tilbakeført til situasjonen 1820-1915, men uten gavl. Gavlen hadde vi ikke nok kunnskap om. Fasadene ble malt i fargene fra 1850.

2019-2022 - fasadene ble malt i de riktige fargene fra 1820. Mye gammel værslitasje medførte at det var krevende å finne de sikre holdepunktene for eldste fargesetting.

PLANER/FASADER FØR OG ETTER

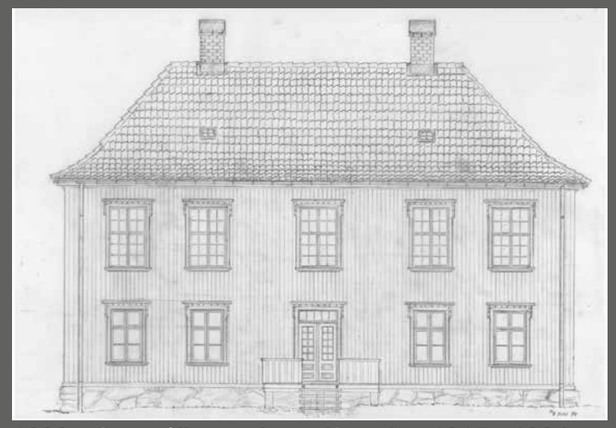

1993 - Oppmåling av hovedfasaden.1915 - 1994
Sveitserstil, men øvrige fasader mye intakt.

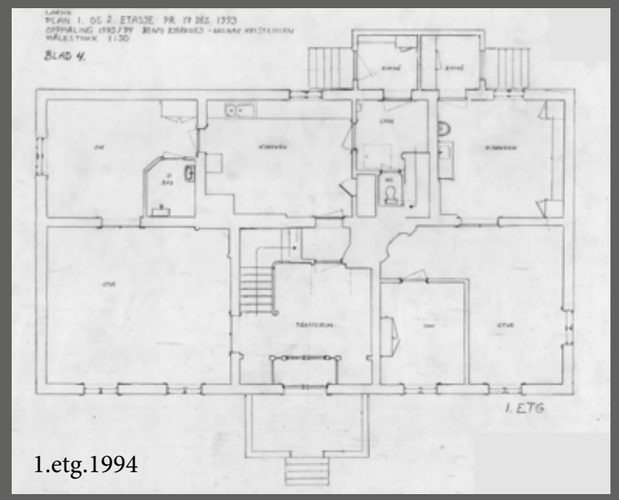

1.etg.1994

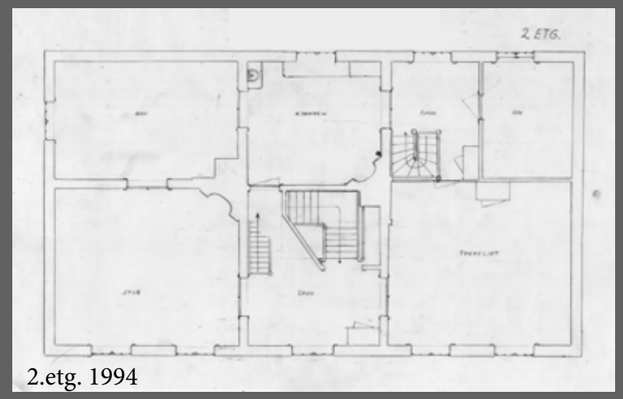

2.etg. 1994

1920-1993 - Den gamle planløsningen var oppdelt i mindre enheter og hadde dels vært ute av bruk lenge.

1996-2019 - Rekonstruksjon av hovedfasaden.
Fargen viste seg å være anno 1850

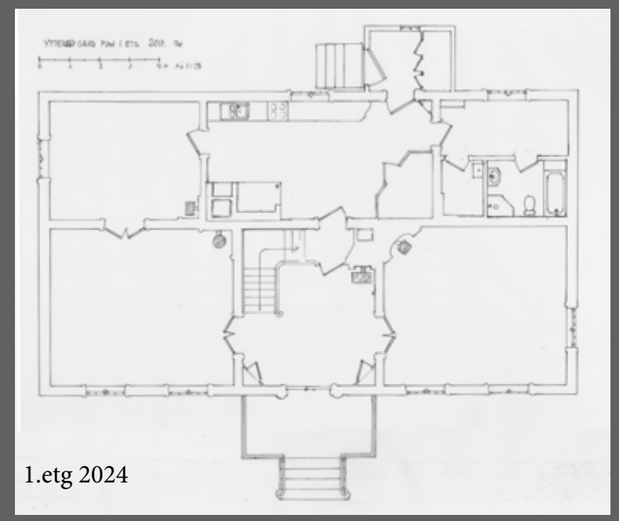

1.etg 2024

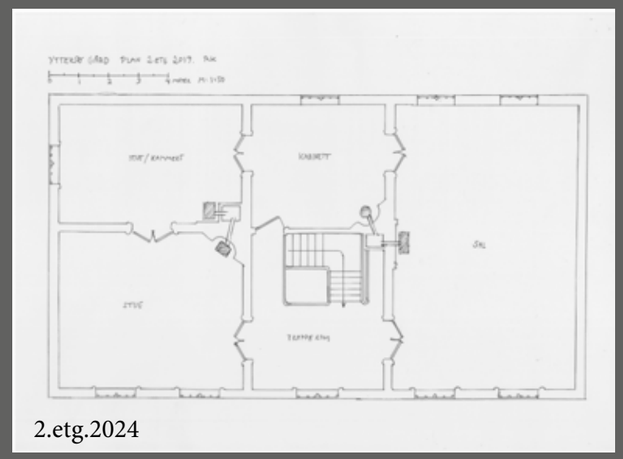

2.etg.2024

1993-1996 - Bygningen ble tilbakeført til opprinnelig plan. Bad/vaskerom innpasset i det gamle pikeværelset 1.etg.

2019/2022 - fasadefargene tilbakeført til 1820.

Rekonstruksjon 1850 - Gavlen ble først revet ca 1915.

Rekonstruksjon 1820 - opprinnelige farger. Tempel-gavlen typisk for tidens arkitektur, men er ofte fjernet.

INTERIØR RESTAURERING/TILBAKEFØRING

TRAPPEROM 1.ETG SYD

Over 1993 - trapperommets første etasje. Nye gulv, gjenplatinger, avsperringer, oppdelinger.
Under 2024: Tilbakeført fra 1994 og utover

Over og til venstre 2024 - Trapperommet ble malt opp i fargene fra 1850 på slutten av 1990-tallet. Forbindelsen til hjørnestuen mot vest ble gjenåpnet. Vindfang fjernet, dørene og trappegelenderet ådret opp igjen.

TRAPPEROM 2.ETG SYD

1993 - Trapperommets annen etasje var delt opp med skillevegger. trapp til loftet.

Under 2024 - trapperommets annen etasje tilbakeført til 1820-planen i løpet av siste del av 1990-årene. Loftstrapp fjernet.

KJØKKEN

Over 1993 - kjøkkenet var modernisert og det opprinnelige arealet dels avgitt til gang og WC under en trapp som førte opp gjennom salsgulvet.

Under 2024 - 1998-2002 ble kjøkkenet tilbakeført til full størrelse og gruen og spiskammerset gjenoppført. Foto

BAD/WC/GARDEROBE

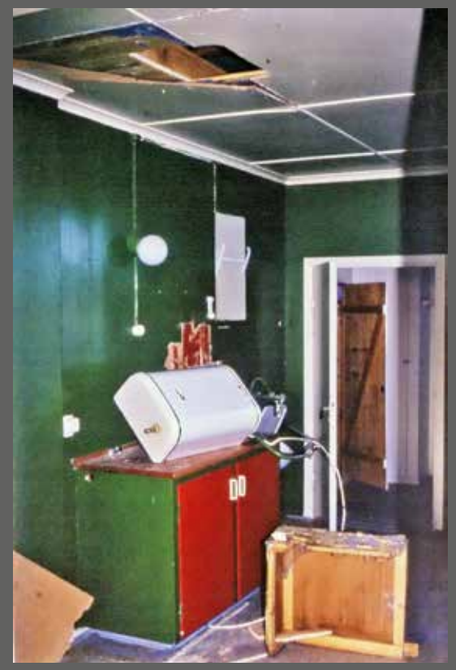

Over 1993 - kjøkken i avdelt leilighet fra 1950. opprinnelig pikeværelse.

Under: 2024 - Gang/garderobe/bad/WC/vaskerom i tidligere pikeværelse.

HJØRNESTUE SYDØST 1. ETG.

Over 1993 - opprinnlig hjørmestue mot vest 1.etg. Avdelt til stue og soverom i 1950. Skillevegger, innplatinger, nedsenket tak, forbindelse til trapperom blendet.
Under 2024: Tilbakeført fra 2000. Hjørnestue mot vest 1.etg. Tilbakeført til1820/1850. Yngre elementer fjernet. Malt i 1850-årenes fargesetting.

HJØRNESTUE SYDVEST 1. ETG.

Til venstre: 1993 - Hjørnestuen mot øst 1.etg
Opprinnelig areal, men innplatet med parkett

Til høyre: 2024 - Tilbakeført i 2001, men feil fargeperiode. Malt i 1850-tallets fargesetting i 2023.

HJØRNESTUE /KAMMERS NORDVEST 1. ETG.

Over 1993 - opprinnlig hjørmestue/kammers mot nordvest 1.etg. Avdelt soverom og dusjrom i 1950 eller før. Skillevegger, innplatinger. Til høyre over: Opprinnelig brannmurlist bevart over nedsenket tak

Under 2024: Tilbakeført og tatt i bruk som soverom. Yngre elementer fjernet. Malt i 1850-årenes fargesetting. Gardinene er her som ellers rekonstruert etter forbilder fra tiden (akvareller, malerier)

HJØRNESTUE SYDVEST 2. ETG.

Over 1993 - opprinnelig hjørmestue mot øst 2.etg. Opprinnelig areal, men beskåret listverk, innplatet, oppforet gulv. Tapetrester bak plater, limt rett på opprinnelig panel.

Under 2024: Tilbakeført 1998 til1850-årene. Yngre elementer fjernet. Rekonstruert tapet på strietrukket vegg, rekonstruert listverk etc.

KABINETT NORD 2. ETG.

Over 1993 - kabinettet til salen ble benyttet so kjøkken fra ca. 1930-1950. Siden ubenyttet.
Under 2024 - kabinettet tilbakeført til 1850-tallet, men gjenskapt ådring av vegger og tilbakeførte farger ellers.

BISLAG NORD (MOT KJØKKEN)

Over 1993 - dobbel vindfang (2 leiligheter)
Under 2024 - rekonstruert vindfang anno 1820, dels på opprinnelig bevart grunnmur

Under 2024 - bislag interiør

HJØRNESTUE/BIBLIOTEK NORDVEST 2. ETG.

Over 1993 - kammers/stue mot nordvest 2.etg. sto ubenyttet siden 1960-tallet. Opprinnelig ikke ferdigstilt med umalte paneler. Panelt med perlestaff og malt ca. 1915. Gamle råteskaderpå vegg og ihimling.
Under 2024 - Rommet innredet med biblioteksekssjon snekret av gjenbruksmaterialer. Loftstrapp/WC i motsatt hjørne. Vegg/tak trukket med linlerret og malt med limfarger

SAL ØST 2. ETG.

Salen var siden 1920 delt i tre rom, et soverom, en gang med trapp ned til 1.etg. og et tørkeloft. Ådringen på vegger, himling og listverk fra 1852 var bevart.

Under 2024 - ganske tidlig etter overtagelsen fjernet vi skilleveggene og trappen. restaurert påfølgende år.

GLIMT UTVENDIGE ARBEIDER

1996
Sydtaket lagt om fra betongsten til hollandsk glassert

1996
Sydfasaden tilbakeført. Vinduer rekonstruert. Panelreparasjoner

1995-1997
Panelreparasjoner

1995
Sydøstre hjørne jekket opp.
Grunnmur reparert.

1996-1997
Panelreparasjoner.
Rekonstruksjon av portal

1996
Sydfasaden tilbakeført. Malt opp i oker etter undersøkelser. Viste seg å være periode 2, 1850.

1996
Sydfasaden tilbakeført.

1996
Vinduer reparert

1996
Vinduer reparert

1996
Vinduer reparert

1996
Vinduer reparert

1996
Nye vinduer laget i kopi av gamle. Yngre vinduer erstattet med kopier av de opprinnelige.

1996
Pipene tilbakeført over tak

2019-200
Pipeundersøkelser.
Rehabilitering av Østre pipeløp.

2020
Rehabilitering av Østre pipeløp.

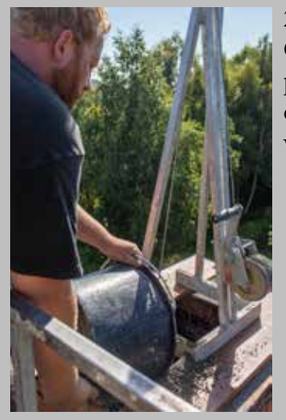

2021
Omfattende pipeundersøkelser og rehabilitering av vestre pipeløp

2021
Rehabilitering av vestre pipeløp med kombinasjon av isodor og stålrør

Over: 1996 - Funkisvindfang fjernet og nytt oppført i kopi av det opprinnelige (foto 1923 til høyre)

2019-2022 Fasadene tilbakeført til 1820-tallets fargesetting. Omfattende fargeundersøkelser.

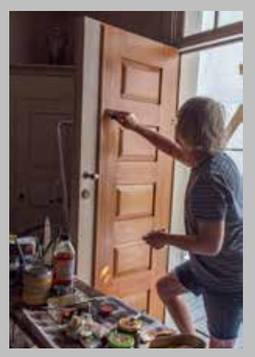

2022-2023
Ytterdørene ådret.
Grunnmuren gråkalket

GLIMT INNVENDIGE ARBEIDER

1995
Murer Hans Aas gjenoppfører gruen på kjøkkenet etter omfattende forarbeide og undersøkelser.

1995-1997
Gulv/bjelkelag etterisolert
Veggpaneler avmontert for tetting mot trekk.

1995-1997
Råteskader i bjelkelag mot kryprom reparert

1994-2000
Omfattende avdekkinger av opprinnelige interiør elementer

1997
Avdekking av dekor. Tapet i blåstuen rekonstruert, rommet strietrukket og tapet montert. Tilbakeføring

1994-2003
Trapperommet avdekket

2001
Dører 1.etg ådret

2003
Dører 2etg og gelender ådret

Vindfang i 2etg fjernet og lysåpning tilbakeført

Negativspor etter faste hjørneskap i trapperommet 1 etg. Tilbakeført.

2000-2005
Rommene i 1.etg tilbakeført i fargene fra 1850

Manglende listverk mm. komplettert.

Listverk komplettert. Kopiert etter negativspor og parallell

Grunnarbeider på opprinnelige panel før maling.

2006
Salen ryddet for skillevegger tidligere. Retusjeringer, tilbakeføring av gulv og listverk som manglet.

2006
Nordøstre hjørne med overmalt taklistdekor. Overmaling fjernet og dekor retusjert.

2006
Dekor retusjert

2001
Dører i 1.etg ådret

2007
Kabinettet ved salen. veggene ådret og rommet tilbakeført.

2003 - kammers/stue, 2 etg trukket med linlerret og malt med limfarge.
2002-2003 - bibliotekinnredning og loftstrapp/WC konstruert.

BRUKEN AV YTTERSØ GÅRD

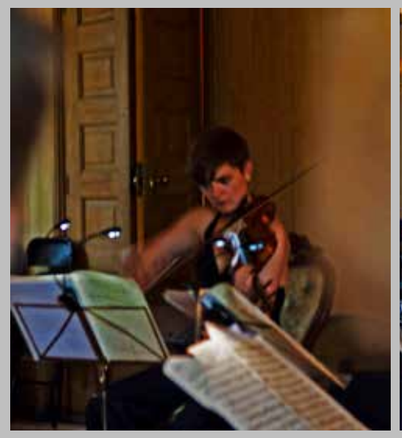

I utgangspunktet ønsket vi å bruke hovedbygningen både som hjem og møtested forbundet med kulturminnevern og kultur. Fra midten av 1990-tallet og frem til i dag har vi åpnet hovedbygningen for interesserte besøkende, lag og foreninger og påtatt oss å huse arrangementer. Årsmøter, omvisninger, bevertning, foredrag og jubileer, hjemreportasjer, NRK fjernsyn. Alt fra historielag, velforeninger, Kiwanis, Rotary, politiske partiers gruppemøter, PSTs ledelse til lunsj, etc etc.

Siste begivenhet var feiringen av Yttersø gårds 100 års fredningsjubileum med inviterte lokalpolitikere, kulturminneforvaltning, venner og støttespillere. Larviks ordfører Gulla Løken og tidligere riksantikvar Nils Marstein mm.

HÅNDVERKERE, VERKSTEDER OG FIRMAER - TILSKUDDSYTERE
som har vært engasjert i restaureringen av Yttersø samt tilskuddsytere.

Restaureringsplan og bygningsundersøkelser
Bente Bjerknes - Ragnar Kristensen - Yttersø gård
Norsk Institutt for kulturminneforskning - Oslo

Maskinentrepenører:
Arne M. Allum - Larvik.
Fredrik Pettersen - Larvik

Snekkertjenester:
Lars Rauan - Larvik
Bente Bjerknes - Ragnar Kristensen -Yttersø gård
Hasse Seim, Larvik

Malerarbeider
Kai Tjønning - Porsgrunn
Kari Fredriksen - Sandefjord
Bente Bjerknes - Ragnar Kristensen - Yttersø gård

Snekkerverksteder:
Jan Lillestrand - Halden
Hoff Trevare - Stokke
Bente Bjerknes - Ragnar Kristensen -Yttersø gård

Sag:
Rødbøl Sag - Larvik
Bergene Holm A/S - Larvik

Trelast:
Kvelde sag - Kvelde
Kvelde tre - Kvelde
Fritzøe engros - Larvik
Optimera, Larvik
LA Lund - Larvik
Hasaas Sag
Lars Rauan, Larvik
Bergene Holm AS, Larvik

Metallverksteder/metallvarer:
Søren Wiese, Fredrikstad
Bergersen AS, Oslo
Skogs Olsen - Moss
Viks Verksted - Larvik
Johs. Tjelde, Oslo

Murarbeider/murartikler.
Per Thorstensen og Sønn - Larvik
Ragnar Kristensen, Bente Bjerknes, Yttersø gård
Megaflis, Larvik
Hedrum sement, Larvik
Franzefoss Bruk, Oslo

El. arbeider:
Schrøder Installasjon/Johnsen - Larvik
Faugstad elektro, larvik

Blikkenslager
Hermann Nilsen & sønner, Larvik
Moland blikkenslagerverksted, Larvik
Ole Næss eftf. , Kvelde

VVS arbeider:
Larvik Rørleggerbedrift, Scavenius - Larvik
Gustavsen VVS

Skjæring av glass:
Glassmester Odberg - Larvik
Borch-Jensen - Larvik
Ragnar Kristensen, Bente Bjerknes, Yttersø gård

Ingeniørtjenester:
Siv. ing. Sverdrup - Bærum
Daldorff, Bærum

Trykk og rekonstruksjon av tapet:
Christiania Papir og Tapetverksted - Oslo (nå Rømskog)

Stillasutleie
Haakestad, Larvik
Bautas AS

Maskinutleie (lift)
Drammen liftutleie AS

Maling og relaterte artikler
Herregaard, Gjøco AS
Norrøn maling, Risør
Historisk maling/Engwall o Claesson, Ørje
Norske hjem, Eidsberg
KEM-Kunstnernes eget materutsalg,Oslo
Fargerike Øya, Larvik
Fritzøe handelLarvik

Annet - skruer, spiker etc
Jula AS, Larvik
Albert Bøe AS
Larvik Jern og Farve
Fritzøe Handel, Larvik

Piperehabilitering
Pipefiks AS, Kristiansand
Vestfold peis og pipe, Tønsberg
Per Torstensen og Sønn, Larvik

Tilskudd

Riksantikvaren/fylkeskommunen:

2025 tilskudd 200 000,- gjenoppføring av gavl - disponibelt

2025 tilskudd 20 000,- pipebeslag, mønestein, rep. stillas - disponibelt

2024 tilskudd 250 000,- gjenoppføring av gavl - disponibelt

2023 tilskudd 45 000,- pipebeslag, mønestein, rep. stillas - disponibelt

2021 tilskudd 105 000,- vestre pipeløp isodor og stålrør

2020 tilskudd 150 000,- restaurering av to pipeløp

2020 tilskudd 60 000,- fasader nord og vest tilbakeføring maling

2019 tilskudd 22 125,- innkjøp av Fritzøeovn til salen

2019 tilskudd 40 000,- fasader syd og øst tilbakeføring maling

2005 tilskudd 60 000,- restaurering av salen

2004 tilskudd 30 000,- restaurering av salen

2003 tilskudd 100 000,- restaurering av salen

2002 tilskudd 7000,- restaurering trapperom ådring

2000 tilskudd 90 000,- innvendig restaurering dekorativ maling, finish

1999 tilskudd 60 000,- isoleringsarbeider, kjøkken kammers etc

1998 tilskudd 80 000,- innvendig isolering, vegger, gulv

1997 tilskudd 70 000,- avslutning utv. arbeider, maling, grunnmur, inngangsportal

1996 tilskudd 100 000,- restaurering fasade nord, vinduer, bygningsdeler, etterisolering loft

1995 tilskudd 100 000,- sydvegg, tak, hoveddør, bjelkelag vinduer

1994 bevilget 4 mnd arbeidslag, oppjekking rep. grunnmur, salshimling mm. (redusert pga forsinkelser, kompensert med tilskudd 25 000 til ferdigstillelse)

Stiftelsen UNI

2020 tilskudd 50 000,- rehabilitering av piper

2024 tilskudd 70 000,- rehabilitering tak og gjenoppføring gavl - disponibelt